

درباره مقابله با شیوع ویروس کرونا (۸)
بررسی آثار اقتصادی و پیشنهادهایی
برای مدیریت تبعات آن
(ویرایش اول)

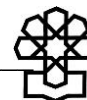
معاونت پژوهش‌های اقتصادی
دفتر: مطالعات اقتصادی

کد موضوعی: ۲۲۰
شماره مسلسل: ۱۶۹۴۵
اسفندماه ۱۳۹۸

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	مقدمه
۲.....	۱. آثار شیوع ویروس کرونا بر حوزه‌های اقتصادی
۲.....	۱-۱. محیط اقتصاد کلان
۳.....	۱-۲. حوزه بازرگانی
۳.....	۱-۳. حوزه ارزی
۴.....	۱-۴. حوزه بازار سرمایه
۵.....	۱-۵. حوزه کسب‌وکارهای خرد و گردشگری
۶.....	۱-۶. ارزیابی اثرات مستقیم و غیرمستقیم بر سایر بخش‌های اقتصادی
۹.....	۲. پیشنهادهایی برای کاهش تبعات اقتصادی شیوع ویروس کرونا
۹.....	۲-۱. پیشنهادهای فرایندی و مدیریت بازار
۱۰.....	۲-۲. پیشنهادهایی برای حمایت از کسب‌وکارها
۱۳.....	۲-۳. پیشنهادهایی برای حمایت از اقشار محروم

درباره مقابله با شیوع ویروس کرونا (۸) بررسی آثار اقتصادی و پیشنهادهایی برای مدیریت تبعات آن (ویرایش اول)

مقدمه

با شیوع ویروس کرونا و نگرانی مردم از ورود به اماکن عمومی نظیر فروشگاه‌ها، مراکز خدماتی و... بسیاری از مشاغل و کسب‌وکارها با کاهش تقاضا و فروش کالاها و خدمات خود مواجه شدند. به نظر می‌رسد بیشترین آسیب را بخش خدمات و زیربخش‌های آن در مقایسه با سایر بخش‌ها و اقتصاد شهری در مقایسه با اقتصاد روستایی و نیز کارگران در مقایسه با کارفرمایان و گروه‌های آسیب‌پذیر و شاغل در بخش غیررسمی شهری در مقایسه با سایر خانوارها متحمل خواهند شد.

هرگونه سیاستی که برای کنترل شیوع کرونا به اجرا گذاشته می‌شود باید به‌طور هم‌زمان به بررسی آثار اقتصادی آن نیز بپردازد و در مقابل هرگونه سیاست حمایتی از کسب‌وکارها و مردم که صورت می‌گیرد، باید به‌طور هم‌زمان معطوف به آن باشد که سیاست اجرایی به کنترل شیوع کرونا نیز کمک کند.

شرط اصلی برای کنترل شیوع کرونا، کاهش حداکثری تعاملات اجتماعی غیرضروری در یک ماه آینده خواهد بود. لازمه این امر تعطیلی بسیاری از فعالیت‌های اقتصادی غیرضروری است که البته هزینه‌های اقتصادی را به اقشار مختلف تحمیل خواهد کرد.

در این خصوص باید توجه داشت که ادامه این تعطیلی (تعطیلی بنگاه‌های اقتصادی و ادارات) پس از نیمه اول فروردین می‌تواند تبعات اقتصادی سنگینی در پی داشته باشد، اما استفاده از فرصت تعطیلات نوروزی می‌تواند تا حدی این هزینه را کاهش بدهد. مشابه این اتفاق در چین هم افتاد. هم‌زمانی دو هفته خانه‌نشینی در بسیاری از شهرها و تعطیلات سال جدید، تا حدودی هزینه اقتصادی قرنطینه را کاهش داد. بنابراین تعطیلات عید، به کمک کنترل کرونا خواهد آمد، اما هم‌زمان با آن باید سیاست‌هایی برای جبران درآمدهای کاهش‌یافته و همچنین تحریک تقاضا به اجرا گذاشته شود.

شوک کرونا از طرفی یک شوک به عرضه نیروی کار است (به دلیل سیاست‌های قرنطینه خانگی که برای کنترل شیوع بیماری ضروری است) و از طرفی شوک به تقاضای کالاها و خدمات (هم از جهت کاهش تقاضای کل و به تعویق افتادن خریدهای غیرضروری و هم از جهت جابه‌جایی تقاضا بین صنایع مختلف) قلمداد می‌شود. مهم‌ترین موضوع در شوک سمت عرضه جلوگیری از اختلال در زنجیره تأمین است که نیازمند سیاست‌های تأمین سرمایه در گردش و سامان‌دهی نیروی کار است. از سوی دیگر، بهترین راهکار برای

جلوگیری از کاهش تقاضای کل، از یک سو جلوگیری از بیکاری کارگران و ایجاد انگیزه برای پرداخت حقوق ماهیانه آنها، و از سوی دیگر ایجاد چتر حمایتی از اقشار ضعیف است.

در این گزارش به اختصار به بررسی آثار اقتصادی شیوع ویروس کرونا و ارائه برخی راهکارها جهت مدیریت آثار اقتصادی و حمایت از کسب و کارهای زیان دیده پرداخته شده است. **پیشنهاد‌های ارائه شده در این گزارش باید با ملاحظه دو نکته زیر مدنظر قرار گیرد:**

۱. در پیشنهاد‌های حمایت از کسب و کارها، اولویت بر حمایت‌هایی است که منجر به حفظ نیروی کار و عدم اخراج یا تعدیل آنها شود.

۲. در پیشنهاد حمایت از اقشار ضعیف اولویت در حمایت‌هایی است که ضمن کنترل شیوع کرونا، منجر به کسب درآمد ثابت و تحریک تقاضای کل شود.

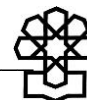
۱. آثار شیوع ویروس کرونا بر حوزه‌های اقتصادی

۱-۱. محیط اقتصاد کلان

۱. اقتصاد ایران در حالی با معضل کرونا مواجه شده که متغیرهای اقتصاد کلان وضعیت مناسبی را نشان نمی‌دادند. براساس اعلام مرکز آمار ایران رشد اقتصادی در ۹ ماهه نخست سال ۱۳۹۸، در حدود منفی ۷/۶ درصد بوده و رشد اقتصادی بدون نفت نیز تقریباً صفر بوده است. همچنین، نرخ تورم نقطه به نقطه نیز در پایان بهمن ماه ۲۵ درصد بوده است. از سوی دیگر دولت به لحاظ منابع در تنگنا قرار دارد و کسری بودجه دولت یکی از معضلات مهم اقتصاد ایران برای سال ۱۳۹۹ است. در چنین شرایطی، هزینه‌های تحمیل شده در اثر اپیدمی کرونا و همچنین کاهش تولید ناشی از آن، می‌تواند اقتصاد را با تورم‌های بالاتر و رشدهای اقتصادی پایین‌تر مواجه سازد. از بین رفتن برخی از مشاغل و یا کاهش شدید درآمد در برخی از بخش‌ها باعث کاهش رشد اقتصادی می‌شود و از طرف دیگر، برخی مشاغل دیگر مانند تولیدات مواد بهداشتی و... در این بازه زمانی رشد بالایی خواهند داشت.

۲. شوک ناشی از کرونا، اقتصاد را هم با شوک عرضه و هم با شوک تقاضا مواجه می‌سازد. از یک طرف عرضه نیروی کار کاهش یافته و از طرف دیگر در تأمین مواد اولیه تولید نیز مشکلاتی ایجاد شده است (شوک عرضه). شوک عرضه، شوک تقاضا را به همراه خواهد داشت. تعطیلی کسب و کارها، منجر به تعدیل نیروی کار می‌شود و کاهش درآمد خانوار، کاهش تقاضا را به همراه دارد. از طرف دیگر عدم اطمینان نسبت به آینده، خانوار را به تصمیم پس‌انداز بیشتر و به تعویق انداختن خرید اقلام غیرضروری ترغیب می‌کند. همین امر کاهش تقاضای کل بیشتری را موجب می‌شود.

۳. بنابراین انتظار می‌رود رکود اقتصادی ناشی از شوک ارزی و تحریم‌ها تشدید شود و لذا لازم است تا

سیاست‌های حمایتی هم از خانوار و هم از کسب‌وکار صورت گیرد. در شرایطی که دولت با تنگنای مالی مواجه بوده و علاوه بر کاهش درآمدهای ناشی از تحریم و کاهش قیمت نفت و فرآورده‌های نفتی، با افزایش هزینه‌های بهداشتی و درمانی ناشی از کرونا نیز روبه‌رو است، منابع برای سیاست‌های حمایتی به شدت محدود است.

۴. از این رو بسیار مهم است که سیاست‌های حمایتی، بهینه اتخاذ شده و از اجرای سیاست‌های حمایتی کور (نظیر تخصیص ارز ترجیحی به برخی کالاها) اجتناب شود، زیرا به احتمال قوی، این منابع با هزینه تورم تأمین شده‌اند. بر این اساس سیاست‌های افزایش تقاضای کل از طریق جلوگیری از کاهش اشتغال و درآمد خانوار باید در اولویت قرار گیرند که در بخش پیشنهادها ارائه می‌شود.

۱-۲. حوزه بازرگانی

در حوزه بازرگانی و توزیع کالاها و خدمات نیز رخدادهای و شرایط زیر پیش‌بینی می‌شود:

۱. هراس مصرف‌کنندگان کالاهای ایرانی در کشورهای منطقه و کاهش صادرات کشور و بستن مرزهای زمینی توسط کشورهای منطقه از جمله عراق، افغانستان و ترکیه و مرزهای هوایی به‌ویژه ترکیه، گرجستان و امارات به بهانه کرونا.
۲. تنظیم بازار اقلام و داروهای بهداشتی برای درمان و پیشگیری از جمله ماسک و مواد ضدعفونی‌کننده دست، قرص‌های تقویت ایمنی بدن، انواع ویتامین‌ها و... به خوبی انجام نگرفته است. مشاهدات میدانی حاکی از آن است که متأسفانه علی‌رغم گذشت بیش از سه هفته از اعلام شیوع این ویروس در کشور، هنوز ستاد تنظیم بازار نتوانسته است بازار این محصولات را به‌نحو مطلوب تنظیم نماید و عده‌ای با احتکار و عدم عرضه به سودهای کلانی دست یافته‌اند.^۱
۳. احتمال افزایش قاچاق برخی کالاهای اساسی و لوازم بهداشتی با توجه به سیاست برخی از کشورهای همسایه در افزایش ذخیره‌سازی از طرفی و سیاست‌های ارزی از طرف دیگر.

۱-۳. حوزه ارزی

ویروس کرونا از کانال‌های مختلف می‌تواند بر بازار ارز اثر بگذارد:

۱. کاهش قیمت نفت: با توجه به شیوع کرونا در اکثر اقتصادهای بزرگ جهان و چشم‌انداز منفی اقتصاد دنیا که در کاهش شدید و کم‌سابقه شاخص بورس‌های بین‌المللی و کاهش حدود ۳۰ درصدی قیمت نفت نمایان شده است (البته منازعات میان صادرکنندگان نفت هم در این کاهش شدید مؤثر بوده است)، ممکن است محدودیت‌های ارزی کشور بیش از گذشته شود.
۲. با توجه به کاهش شدید شاخص بورس‌های جهانی و قیمت نفت، قیمت محصولات خام و مواد

۱. بنابه گفته رئیس اتاق اصناف کشور قیمت هر ماسک غیرفیلتردار باید بین ۱۰ تا ۵۰۰ تومان عرضه گردد در حالی که مشاهدات میدانی حاکی از آن است که تا ۱۰ هزار تومان نیز این ماسک‌ها به فروش رسیده است.

اولیه که بخش عمده صادرات غیرنفتی ما را تشکیل می‌دهد نیز کاهش خواهد یافت. با توجه به اینکه سهم مواد خام و اولیه در صادرات غیرنفتی ما زیاد و برعکس سهم واردات این نوع مواد کم است و با فرض این که تعدیل کاهشی قیمت کالاهای نهایی کمتر از قیمت کالاها و مواد اولیه است، توازن صادرات غیرنفتی و واردات کشور به ضرر طرف صادرات به هم خواهد خورد.

۳. با توجه به شیوع کرونا در ایران و احساس خطر کشورهای همسایه به‌ویژه عراق، افغانستان و ترکیه و محدود کردن صادرات ایران به کشورشان، ایجاد منابع ارزی از کانال صادرات غیرنفتی برای کشور ممکن است با مشکلاتی مواجه شود.

۴. کرونا به‌واسطه ایجاد محدودیت در مسافرت‌های خارجی منجر به کاهش تقاضای ارز شب عید ناشی از کاهش سفرهای خارجی شده است.

۱-۴. حوزه بازار سرمایه

در حالت کلی اثرات ویروس کرونا بر بازار سرمایه را می‌توان در دو بُعد مدنظر قرار داد:

۱. ابعادی که پارامترهای اقتصادی و مالی بنگاه‌های موجود در بازار سهام را تحت تأثیر قرار می‌دهد؛ مانند فروش، تولید و سودآوری بنگاه‌ها،

۲. ابعاد مربوط به معاملات سهام بنگاه‌ها در بازار سرمایه.

به‌منظور بررسی دقیق آثار ویروس کرونا بر بازار سرمایه لازم است به این نکته دقت شود که ماندگاری این ویروس در کشور و کشورهای همسایه به چه میزان است. چنانچه این ویروس ماندگاری کمی داشته باشد؛ می‌توان اثرات مالی و اقتصادی این ویروس را به‌عنوان یک شوک اقتصادی یا ریسک در نظر گرفت که ماندگاری اندکی در بازار سرمایه خواهد داشت. به بیانی دیگر؛ اثر این ویروس بر بازار سرمایه شامل بُعد دوم اثرات - که همان هیجانی یا احساسی معامله کردن افراد است - می‌شود که سبب کاهش شاخص به‌طور موقت خواهد بود. پیش‌بینی می‌شود که با غلبه بر این ویروس؛ بازار بتواند مسیر طبیعی خود را طی کند.

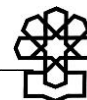
چنانچه این ویروس ماندگاری زیادی در کشور داشته باشد؛ اثرات آن علاوه بر بُعد دوم؛ بُعد اول را نیز شامل می‌شود. به بیانی دیگر؛ با پایداری ویروس کرونا پارامترهای اصلی تعیین ارزش قیمت سهام که همان جریان نقدی آتی بنگاه‌ها و سودآوری‌شان است؛ تحت تأثیر قرار می‌گیرد. بُعد اول شامل موارد زیر است:

۱. کاهش و توقف صادرات محصولات به‌دلیل بسته شدن مرزها یا ممنوعیت واردات از سایر کشورها که به کاهش تولید، فروش و درآمد می‌انجامد.

۲. کاهش تولید محصولات به‌دلیل کاهش عرضه مواد اولیه از سایر بنگاه‌ها.

۳. کاهش تولید محصولات به‌دلیل کاهش نیروی انسانی (کاهش شیفت کاری و یا تعطیلی موقت کارخانه‌ها).

پدیده‌های فوق می‌تواند منجر به کاهش تولید، درآمد، سود شرکت‌ها و درنهایت به کاهش ارزش

قیمت سهام در بازار و کاهش شاخص بازار سرمایه بینجامد.

البته در صنایع دارویی و مواد خوراکی که صناعی مهم در بازار سرمایه هستند؛ شیوع این ویروس اثرات متفاوتی خواهد داشت. مثلاً در شرکت‌های دارویی که صنعت مهمی در بازار سرمایه محسوب می‌شوند؛ افزایش فروش محصولات به دلیل افزایش تقاضای بازار ایجاد خواهد شد که این مهم به افزایش درآمد و سودآوری خواهد انجامید.

همچنین در شرکت‌های مواد خوراکی نیز به سه دلیل افزایش تقاضای محصولات وجود خواهد داشت:

۱. در بین مردم این دید وجود دارد که محصولات کارخانه‌ای پاک‌تر از محصولاتی است که به‌طور فله‌ای و غیراستاندارد عرضه می‌شود.

۲. ممکن است عده‌ای از مردم به دلیل ترس از شیوع بیماری؛ این برداشت را داشته باشند که شهرها قرنطینه شود و دسترسی و عرضه محصولات با اختلال مواجه گردد.

۳. این برداشت در برخی افراد وجود دارد که به‌منظور جلوگیری از شیوع بیماری؛ کارخانه‌ها و شرکت‌ها شیفت‌های کاری را کاهش می‌دهند که به کاهش تولید محصولات سالم و بهداشتی و کمیاب شدن آن خواهد انجامید.

بدین ترتیب می‌توان انتظار داشت که رشد صنایع دارویی و غذایی در بازار سرمایه بتواند مقداری از کاهش شاخص بازار را جبران کند.

۵-۱. حوزه کسب‌وکارهای خرد و گردشگری

۱. کاهش خرید مردم از کسب‌وکارهای خرد، اعم از تولیدی و خدماتی به‌ویژه در فصل خرید شب عید که حیات چهار میلیون واحد صنفی و صدها هزار واحد تولیدی کوچک و خرد وابسته به آن است. با ادامه این روند و تعلیق قراردادهای کاری، ممکن است کسب‌وکارهای زیادی به‌ویژه کسب‌وکارهای خرد^۲ و کوچک^۳ تعطیل شده و بیکاری بیش از پیش افزایش یابد.

۲. کسب‌وکارهای حوزه گردشگری داخلی و خارجی (توریسم ورودی) که یکی از موتورهای اشتغال و رشد در دوران تحریم محسوب می‌شوند، عملاً تعطیل شده و چرخ این صنعت اشتغال‌زا نیز متوقف می‌شود و واحدها و فعالیت‌های فراوانی در زنجیره وابسته به آن (از جمله هتل، حمل‌ونقل، بالادستی‌ها و پایین‌دستی‌های صنعت غذا و...) آسیب‌دیده و کارکنان آنها ممکن است کار خود را از دست بدهند.

۳. در سنت بازار ایران، اسفندماه هم زمان فروش است و هم تسویه چک‌ها؛ با توجه به روند شیوع بیماری و لزوم تشدید محدودیت‌های تردد و سفر و...، پیش‌بینی می‌شود زنجیره‌ای از پاس نشدن چک‌ها ایجاد و کثیری از تجار و صاحبان حرف دچار مشکلات حاد شوند.

2. Micro

3. Small

۱-۶. ارزیابی اثرات مستقیم و غیرمستقیم بر سایر بخش‌های اقتصادی

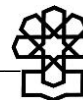
چنانکه بیان شد، در نتیجه شیوع ویروس کرونا، کسب و کارهای مختلفی از جمله بسیاری از زیربخش‌های خدمات با مشکل جدی در تقاضا روبه‌رو شده‌اند. با این حال ارزیابی اثر کاهش تقاضای این بخش‌ها بر سایر بخش‌ها نیز از اهمیت بسزایی برخوردار است.

در جداول زیر با استفاده از جدول داده - ستانده ۱۳۹۰ مرکز آمار ایران، بخش‌هایی که بیشترین پیوند پسین مستقیم و غیرمستقیم را با ۱۶ زیربخش خدمات (که تأثیرپذیری بیشتری از شرایط کنونی داشته‌اند) نشان داده شده است. سطر اول جداول نشان‌دهنده بخش‌هایی است که به دلیل تعطیلی یا کاهش تقاضا، به‌طور مستقیم از شرایط فعلی آسیب دیده‌اند. سایر سطرهای جدول به ترتیب نشان‌دهنده بخش‌هایی است که در نتیجه مشکل بخش‌های مندرج در سطر اول، با مشکل تقاضا روبه‌رو خواهند شد. به‌عنوان مثال عمده‌ترین بخش‌های آسیب‌پذیر کاهش فعالیت‌های «عمده‌فروشی و خرده‌فروشی، بجز وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت»، به ترتیب بخش‌های «خدمات واحدهای غیرمسکونی»، «حمل و نقل زمینی بار بجز راه‌آهن»، «تولید، انتقال و توزیع برق»، «بانک» و «استخراج نفت خام و گاز طبیعی» خواهد بود. بدین معنا که در صورت کاهش تولید بخش «عمده‌فروشی و خرده‌فروشی، بجز وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت»، بخش‌های مذکور به ترتیب مهم‌ترین بخش‌هایی خواهند بود که دچار آسیب خواهند شد.

درواقع این جداول نشان می‌دهند با تداوم وضعیت موجود و رکود فعالیت این ۱۶ زیربخش خدماتی، این کاهش تقاضا به زنجیره‌های بعدی نیز اصابت کرده و با وقفه، آن فعالیت‌ها نیز با مشکل رکود تقاضا روبه‌رو خواهند شد. این موضوع به‌خصوص از این منظر با اهمیت است که برخی فعالیت‌ها هرچند ممکن است در حال حاضر با مشکل جدی روبه‌رو نشده باشند، اما پیش‌بینی رکود این فعالیت‌ها دور از انتظار نخواهد بود و از هم‌اکنون بایستی برای آنها چاره‌اندیشی کرد.

هرچند به‌علت ارتباطات این زیربخش‌ها با یکدیگر، عمده بخش‌های آسیب‌پذیر در گام‌های بعدی نیز زیربخش‌های خدماتی خواهند بود، با این حال این نتایج نشان می‌دهد برخی زیربخش‌های صنعت و کشاورزی نیز کاملاً متأثر خواهند شد. به‌عنوان مثال عمده‌ترین بخش‌های آسیب‌پذیر در نتیجه کاهش فعالیت‌های خدمات مربوط به غذا و آشامیدنی، به ترتیب بخش‌های ساخت محصولات غذایی، عمده‌فروشی و خرده‌فروشی، دامداری، زنبورداری، پرورش کرم ابریشم و شکار، کاشت محصولات سالیانه (زراعت) و خدمات واحدهای غیرمسکونی خواهد بود.

همچنین هرچند در حال حاضر به‌نظر می‌رسد حمل و نقل بار چندان از شرایط موجود متأثر نشده است، اما نتایج جداول مذکور نشان می‌دهد در صورت کاهش قابل توجه تقاضای بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی، یکی از مهم‌ترین بخش‌های اثرپذیر، بخش حمل و نقل بار خواهد بود.

جدول ۱. شناسایی بخش‌های دارای بیشترین پیوند پسین مستقیم و غیرمستقیم با ۱۶ زیربخش خدمات که تأثیرپذیری بیشتری از شیوع کرونا داشته‌اند (قسمت اول)

بخش پسین آسیب‌دیده در رتبه اول	عمده‌فروشی و خُرده‌فروشی، بجز وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت	خدمات تور و آژانس‌های مسافرتی	فعالیت‌های خدماتی مربوط به غذا و آشامیدنی	فعالیت‌های ورزشی و تفریحی	فعالیت‌های پزشکی و دندانپزشکی خصوصی	حمل‌ونقل زمینی مسافر بجز راه‌آهن	حمل‌ونقل هوایی	تأمین جا
بخش پسین آسیب‌دیده در رتبه اول	خدمات واحدهای غیرمسکونی	خدمات واحدهای غیرمسکونی	ساخت محصولات غذایی	خدمات واحدهای غیرمسکونی	عمده‌فروشی و خُرده‌فروشی، بجز وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت	ساخت کُک و فراورده‌های حاصل از پالایش نفت	انبارداری و فعالیت‌های پشتیبانی حمل‌ونقل	عمده‌فروشی و خُرده‌فروشی، بجز وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت
بخش پسین آسیب‌دیده در رتبه دوم	حمل‌ونقل زمینی بار بجز راه‌آهن	امور عمومی و خدمات شهری	عمده‌فروشی و خُرده‌فروشی، بجز وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت	تولید، انتقال و توزیع برق	خدمات واحدهای غیرمسکونی	استخراج نفت خام و گاز طبیعی	ساخت کُک و فراورده‌های حاصل از پالایش نفت	ساخت محصولات غذایی
بخش پسین آسیب‌دیده در رتبه سوم	تولید، انتقال و توزیع برق	حمل‌ونقل زمینی مسافر بجز راه‌آهن	دامداری، زنبورداری، پرورش کرم ابریشم و شکار	عمده‌فروشی و خُرده‌فروشی، بجز وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت	ساخت مواد و فراورده‌های شیمیایی	استخراج نفت خام و گاز طبیعی	تولید، انتقال و توزیع برق	تولید، انتقال و توزیع برق
بخش پسین آسیب‌دیده در رتبه چهارم	بانک	بانک	کاشت محصولات سالیانه (زراعت)	ساخت مواد و فراورده‌های شیمیایی	ساخت، تعمیر و نصب محصولات فلزی ساخته شده، بجز ماشین‌آلات و تجهیزات	فروش و تعمیر وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت	عمده‌فروشی و خُرده‌فروشی، بجز وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت	ساخت مواد و فراورده‌های شیمیایی
بخش پسین آسیب‌دیده در رتبه پنجم	استخراج نفت خام و گاز طبیعی	تولید، انتقال و توزیع برق	خدمات واحدهای غیرمسکونی	ساخت کُک و فراورده‌های حاصل از پالایش نفت	ساخت محصولات اساسی آهن و فولاد	عمده‌فروشی و خُرده‌فروشی، بجز وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت	حمل‌ونقل زمینی مسافر بجز راه‌آهن	کاشت محصولات سالیانه (زراعت)

جدول ۲. شناسایی بخش‌های دارای بیشترین پیوند پسین مستقیم و غیرمستقیم با ۱۶ زیربخش خدمات که تأثیرپذیری بیشتری از شیوع کرونا داشته‌اند (قسمت دوم)

فعالیت تولید برنامه‌های سینمایی، ضبط صدا و انتشار موسیقی و...	خدمات دلان املاک و مستغلات	فعالیت‌های کرایه و اجاره	آموزش ابتدایی خصوصی	آموزش متوسطه عمومی و فنی و حرفه‌ای خصوصی	آموزش عالی خصوصی	کتابخانه، موزه و سایر فعالیت‌های فرهنگی و هنری	فروش و تعمیر وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت
بخش پسین آسیب‌دیده در رتبه اول	خدمات واحدهای غیرمسکونی	خدمات واحدهای غیرمسکونی	حمل‌ونقل زمینی مسافر بجز راه‌آهن	حمل‌ونقل زمینی مسافر بجز راه‌آهن	عمده‌فروشی و خُرده‌فروشی، بجز وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت	خدمات واحدهای غیرمسکونی	ساخت وسایل نقلیه موتوری و سایر تجهیزات حمل‌ونقل و قطعات و وسایل الحاقی آنها
بخش پسین آسیب‌دیده در رتبه دوم	مخابرات	انبارداری و فعالیت‌های پشتیبانی حمل‌ونقل	خدمات واحدهای غیرمسکونی	عمده‌فروشی و خُرده‌فروشی، بجز وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت	حمل‌ونقل زمینی مسافر بجز راه‌آهن	ساخت کُک و فرآورده‌های حاصل از پالایش نفت	ساخت کُک و فرآورده‌های حاصل از پالایش نفت
بخش پسین آسیب‌دیده در رتبه سوم	خدمات برنامه‌نویسی، مشاوره و فعالیت‌های مربوط به رایانه	عمده‌فروشی و خُرده‌فروشی، بجز وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت	تولید، انتقال و توزیع برق	خدمات برنامه‌نویسی، مشاوره و فعالیت‌های مربوط به رایانه	خدمات واحدهای غیرمسکونی	ساخت کاغذ، محصولات کاغذی و چاپ	استخراج نفت خام و گاز طبیعی
بخش پسین آسیب‌دیده در رتبه چهارم	ساخت مواد و فرآورده‌های شیمیایی	تولید، انتقال و توزیع برق	ساخت مواد و فرآورده‌های شیمیایی	ساخت مواد و فرآورده‌های شیمیایی	ساخت مواد و فرآورده‌های شیمیایی	ساخت مواد و فرآورده‌های شیمیایی	خدمات واحدهای غیرمسکونی
بخش پسین آسیب‌دیده در رتبه پنجم	حمل‌ونقل زمینی بار بجز راه‌آهن	سایر ساختمان‌ها	بانک	ساخت محصولات اساسی آهن و فولاد	ساخت محصولات اساسی آهن و فولاد	ساخت محصولات اساسی آهن و فولاد	عمده‌فروشی و خُرده‌فروشی، بجز وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت

۲. پیشنهادهایی برای کاهش تبعات اقتصادی شیوع ویروس کرونا

۲-۱. پیشنهادهای فرایندی و مدیریت بازار

• با توجه به اینکه در شرایط بحرانی، ساختارهای بروکراتیک موجود و ستادها و دستگاههای مختلف امر تصمیم‌گیری را به تأخیر می‌اندازد و لزوم اتخاذ تصمیمات سریع، راهگشا و نافذ، به‌نظر می‌رسد بازنگری در ساختار مدیریت بحران در این حوزه ضرورت دارد. این ستاد باید در سطح رئیس‌جمهور یا معاون اول تشکیل شود و تصمیمات این حوزه باید از نظر سلسله‌مراتب بر کلیه نهادها و دستگاههای موجود تفوق داشته باشد، مضافاً اینکه بهتر است موضوع رصد و پایش وضعیت بازار و اقتصاد و ارائه راهکارهای این حوزه به‌طور مجزا توسط کمیته‌ای ذیل ستاد اقتصادی دولت صورت گیرد و تصمیمات لازم در ستاد اقتصادی دولت اتخاذ و ابلاغ گردد.

• زنجیره تأمین در این شرایط دچار اختلال و کمبود می‌شود، لذا رصد و پایش مستمر وضعیت تولیدی بنگاه‌ها به‌ویژه در خصوص کالاهای اساسی و استراتژیک بسیار ضروری است. به همین منظور راه‌اندازی داشبورد مدیریتی به‌گونه‌ای که امکان گزارش‌گیری در لحظه از میزان موجودی ذخایر، میزان نیاز، میزان واردات، میزان کسری و... برای کلیه کالاهای اساسی و دارای اولویت وجود داشته باشد ضروری است. راه‌اندازی و تکمیل سامانه جامع انبارها در این خصوص می‌تواند راهگشا باشد.

• گزارش‌دهی منظم وزارت صنعت، معدن و تجارت و سایر دستگاههای ذی‌ربط از میزان افزایش یا کاهش تقاضا و عرضه کالاهای اساسی و موجودی انبار کالاهای اساسی و همچنین رصد روزانه زنجیره تأمین کالاها به ستاد اقتصادی دولت و همچنین سران سه قوه جهت اعمال برنامه‌ریزی برای ماه‌های آتی بسیار ضروری است.

• در حوزه توزیع اقلام بهداشتی و... به‌نظر می‌رسد بهترین راه برای حصول اطمینان از رسیدن اقلام فوق به دست مصرف‌کننده نهایی، عرضه توسط مبادی و مراکز توزیع دولتی، وابسته به دولت یا فروشگاههای بزرگ زنجیره‌ای است که امکان نظارت کامل بر آنها اعم از ذخیره‌سازی و... وجود دارد. به‌منظور کاهش تردد مردم می‌توان ارسال بسته‌های بهداشتی از طرف این فروشگاهها یا مراکز توزیع به درب خانه‌ها، براساس کدملی و اطلاعات خانوارها را در دستور کار قرار داد.

• با توجه به احتمال بروز کمبودهایی در بازار به‌ویژه اقلام اساسی مورد نیاز مردم و افزایش قیمت این کالاها، افزایش کارایی و اثربخشی روش‌های کنترل قیمت در بازار بسیار ضروری است. به‌عنوان مثال راه‌اندازی اپلیکیشن قابل نصب بر روی گوشی تلفن همراه برای رصد لحظه‌ای قیمت توسط کلیه مصرف‌کنندگان برای افزایش شفافیت و تسهیل امر نظارت و بازرسی و استفاده از پتانسیل مردمی برای جلوگیری از تخلفات با راه‌اندازی سیستم گزارش‌دهی مردمی می‌تواند در اولویت قرار گیرد. علاوه بر این می‌توان با اختصاص درصدی از مبالغ جرائم وصول شده از متخلفین به گزارش‌دهندگان و اعلام عمومی

توسط رسانه‌های جمعی از این ظرفیت بالقوه استفاده نمود.

- استفاده از پتانسیل‌ها و ظرفیت‌های خالی اقتصاد در خصوص تأمین کالاهای بهداشتی و کالاهای اساسی، با تسهیل حداکثری در مجوزدهی به واحدها و کسب‌وکارهای متقاضی باید در دستور کار قرار گیرد.
- با توجه به محدودیت‌های صورت گرفته از طرف کشورهای دیگر و نگرانی از کاهش درآمدهای صادرات غیرنفتی از یک سو و کاهش درآمدهای نفتی از سوی دیگر، مدیریت صادرات شامل رایزنی وزارت امور خارجه برای صدور کالاها به کشورهای همسایه و همچنین ایجاد اطمینان برای کشورهای مقصد تجاری در خصوص رعایت کامل پروتکل‌های بهداشتی جهت تسهیل صادرات غیرنفتی و تأمین منابع ارزی ضروری است.

- **اختلال در زنجیره تأمین** در زمان شیوع کرونا، می‌تواند شرایط نامساعد اقتصادی را تبدیل به بحران کند. باید توجه نمود که از عوامل اصلی اختلال در زنجیره تأمین، شبکه حمل‌ونقل است. باید از طرفی سلامت رانندگان به‌طور مستمر تحت نظارت باشد و خدمات درمانی مناسب به این افراد داده شود. از طرف دیگر حداکثر تلاش را برای جلوگیری از هرگونه تصمیم محلی که می‌تواند منجر به اختلال در شبکه توزیع گردد، جلوگیری شود.

۲-۲. پیشنهادهایی برای حمایت از کسب‌وکارها

- با توجه به اینکه خرید فیزیکی از بازار و فروشگاه‌ها در این ایام کاهش محسوسی داشته و خواهد داشت، لازم است شرایط و تسهیلات لازم برای توسعه و راه‌اندازی فروشگاه‌های مجازی و اینترنتی در نظر گرفته شود. اقدامات زیر در این خصوص پیشنهاد می‌گردد:

- تسهیل فوری مجوزهای ایجاد یا توسعه فروشگاه‌های مجازی (اینترنتی) از طریق دستگاه‌های ذی‌ربط،
- هماهنگی اصناف، اتحادیه‌ها و اتاق‌های بازرگانی در خصوص نحوه تعامل کسب‌وکارهای خرد و سنتی با فروشگاه‌های اینترنتی بزرگ موجود برای عرضه بخشی از تولیدات خود به صورت مجازی و یا ایجاد پلتفرم‌هایی برای عرضه محصولات به صورت شبکه‌ای با روش‌های مختلف ارسال محصولات به دست مشتری،
- ایجاد فروشگاه‌های آنلاین، نیازمند اشتغال افراد زیادی در شبکه توزیع کالا است. این امر می‌تواند به کاهش اشتغال ناشی از کرونا نیز کمک کند. وظیفه دولت در این زمینه علاوه بر دو موردی که در بالا عنوان شد، تشویق دولت در به‌کارگیری افراد از قشر محروم در این مشاغل است. به‌عنوان مثال دولت می‌تواند طی یک برنامه تشویقی، در صورت به‌کارگیری افراد از قشر محروم (که براساس پایگاه رفاه ایرانیان شناسایی می‌شوند)، به‌ازای هر ۱۰۰۰ تومان پرداختی کارفرما، درصدی مثلاً ۲۰۰ تومان را پرداخت خواهد کرد.

- اعطای تسهیلات سرمایه در گردش توسط بانک‌ها و مؤسسات اعتباری برای آن دسته از بنگاه‌هایی که به دلیل کاهش فروش توان پرداخت دیون (چک‌های) خود را ندارند. یک شیوه تأمین مالی سرمایه در

گردش بنگاه‌ها که در ایران وجود ندارد، اعطای تسهیلات (وام) بدون سررسید (Revolving Loan) است که می‌تواند مورد توجه قرار گیرد. این تسهیلات به بنگاه‌ها داده می‌شود تا بتوانند شوک منفی تقاضا و چک‌هایشان را تا زمان رفع مشکل مدیریت کنند.

• استفاده از ظرفیت اوراق گام (گواهی اعتبار مولد) که دستورالعمل آن در آذرماه ۱۳۹۸ توسط شورای پول و اعتبار ابلاغ گردید، می‌تواند برای تأمین مالی زنجیره بنگاه‌های بخش خصوصی مورد توجه قرار گیرد. گواهی اعتبار مولد گام، به‌عنوان یک ابزار بازارمحور و با قابلیت نقل‌وانتقال در بازارهای پول و سرمایه، تسهیلات جدیدی را برای تأمین اعتبار بنگاه‌های تولیدی فراهم می‌کند که براساس آن تولیدکنندگان بر مبنای فاکتور خرید مواد اولیه و واسط از بانک عامل درخواست انتشار و تضمین گواهی اعتبار مولد در سررسید کرده و به بنگاه فروشنده مواد اولیه تحویل می‌دهند. دارنده می‌تواند گواهی را تا زمان سررسید آن نزد خود نگه دارد یا می‌تواند به فروشنده مواد اولیه خود تحویل دهد یا اینکه در بازار سرمایه تنزیل کند.

• کاهش هزینه‌ها و عوارض گمرکی آن دسته از کالاهایی که در زنجیره تأمین آنها اختلال ایجاد شده یا عرضه آنها در بازار دچار کمبود شده است.

• تمدید مدت زمان پرداخت قبوض خدماتی، آب، برق، گاز و سایر خدمات شهری برای اصناف و کسب‌وکارهای آسیب‌دیده.

• استفاده از ظرفیت‌های بازار سرمایه (انتشار اوراق) و سایر روش‌های تأمین مالی جهت اتخاذ روش‌هایی برای تأمین نقدینگی واحدهای اقتصادی؛ همانند تسهیل در انتشار اوراق یا تنزیل اسناد و حساب‌های دریافتی بنگاه‌ها توسط مؤسسات مالی مجاز و یا استفاده از روش‌های سلف یا پیش‌فروش کالا یا خدمت برای سال ۱۳۹۹.

• تمدید مدت قرارداد شرکت‌های طرف قرارداد با دولت یا شرکت‌های دولتی که با توجه به شرایط حاکم بر بازار نتوانسته‌اند به تعهدات خود عمل نمایند.

• بخشودگی نیمی از حق بیمه سهم کارفرما مربوط به اسفندماه ۱۳۹۸ و بهار ۱۳۹۹ برای بنگاه‌های اقتصادی بخش خصوصی و اصناف، مشروط به عدم تعدیل نیروی کار توسط بنگاه. توضیح آنکه مهم‌ترین نوع حمایت، باید حمایتی باشد که انگیزه بنگاه برای تعدیل و اخراج نیروی کار را کاهش دهد. یعنی حمایتی که منجر به کاهش هزینه سربار کارگر (مشروط به عدم تعدیل کارگران) شود.

• امهال و ارائه تنفس چهارماهه (اسفندماه ۱۳۹۸ تا پایان خردادماه ۱۳۹۹) در خصوص اقساط بانکی بنگاه‌های اقتصادی بخش خصوصی و اصناف، مشروط به شرایطی که در ادامه ذکر می‌شود.

• تمدید یا تجدید کلیه مجوزهای کسب یا کار (که طی اسفندماه ۱۳۹۸ تا پایان خردادماه ۱۳۹۹ منقضی می‌شود)، برای یک دوره، مشروط به عدم تخلف صاحب کسب‌وکار و بدون نیاز به مراجعه به ادارات دولتی و بدون نیاز به اخذ گواهی پرداخت مالیاتی.

• یکی از حمایت‌های مهم و ضروری برای کسب‌وکارها و فعالان اقتصادی، تسهیلات در حوزه مالیاتی است. پیشنهادهای مربوط به این حوزه عبارت است از:

۱. تعویق سررسید پرداخت مالیات بر ارزش‌افزوده مربوط به دوره چهارم سال ۱۳۹۸ به تاریخ ۱۳۹۹/۲/۳۱.
 ۲. موقوف‌الاجرا شدن کلیه عملیات اجرایی موضوع فصل نهم از باب چهارم قانون مالیات‌های مستقیم (وصول مالیات) تا تاریخ ۱۳۹۹/۶/۳۱.
 ۳. عدم نیاز به اخذ گواهی پرداخت یا ترتیب پرداخت بدهی مالیاتی جهت صدور یا تجدید پروانه کسب یا کار اشخاص حقیقی موضوع ماده (۱۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم تا پایان تیرماه سال ۱۳۹۹.
 ۴. در سال ۱۳۹۹، در مواردی که مهلت مقرر برای تقسیط بدهی (اعم از اصل مالیات و عوارض و جرائم) قانون مالیات‌های مستقیم و قانون مالیات بر ارزش‌افزوده مؤدیان مالیاتی در اجرای ماده (۱۶۷) قانون مالیات‌های مستقیم به اتمام رسیده باشد و این گونه مؤدیان قادر به پرداخت بدهی خود نباشند، سازمان امور مالیاتی کشور می‌تواند نسبت به امهال بدهی به مدت حداکثر سه ماه و تقسیط به مدت ۹ ماه از تاریخ درخواست اولیه برای امهال و تقسیط فارغ از مهلت سه‌ساله مذکور در ماده (۱۶۷) قانون مالیات‌های مستقیم اقدام نماید.
 ۵. افزایش دوبرابری مهلت اعتراض به برگ تشخیص و برگ مطالبه و همچنین مهلت رسیدگی اداره امور مالیاتی (اوراقی که در اسفند سال ۱۳۹۸ و ۶ماهه سال ۱۳۹۹ ابلاغ شده یا می‌گردد).
 ۶. بخشودگی جرائم پرداخت نشده بدهی مالیات و عوارض قانون موسوم به تجمیع عوارض مصوب ۱۳۸۱/۱۰/۲۲ به شرط پرداخت اصل مالیات و عوارض تا تاریخ ۱۳۹۹/۹/۳۰.
 ۷. اضافه شدن سه ماه به مهلت تسلیم گزارش حسابرسی موضوع ماده (۲۷۲) قانون مالیات‌های مستقیم در سال ۱۳۹۹.
- شایسته ذکر است با توجه به محدودیت منابع دولت و همچنین یکسان نبودن شرایط بنگاه‌ها و کسب‌وکارها در منتفع یا متضرر شدن از شرایط فعلی، لازم است برای برخی تخفیفات یا بخشش‌های مالیاتی، بیمه‌ای یا بانکی شروطنی در نظر گرفته شود از جمله:**
۱. بنگاه‌ها و کسب‌وکارهایی که با ارائه اسناد مثبت‌ه دچار کاهش شدید در فروش شده‌اند.
 ۲. بنگاه‌هایی که اجازه دسترسی به اطلاعات مربوط به کلیه حساب‌های بانکی و دارایی‌های خود را به دولت داده باشند (جهت جلوگیری از کتمان احتمالی اطلاعات توسط برخی کسب‌وکارها).
 ۳. بنگاه‌هایی که اقدام به تفکیک حساب شخصی و حقوقی (کسب‌وکار) خود نمایند مطابق دستورالعمل ابلاغی بانک مرکزی.
 ۴. بنگاه‌هایی که کارکنان خود را اخراج نکرده یا کمترین تعدیل در نیروی کار را داشته‌اند.

۲-۳. پیشنهادهایی برای حمایت از اقشار محروم

افزایش بیکاری از یک سو و افزایش هزینه‌های زندگی از سوی دیگر موجب شده است به‌ویژه در یک سال اخیر، دهک‌های پایین درآمدی با مشکلات و تنگناهای معیشتی روبه‌رو شوند. مرکز پژوهش‌های مجلس در گزارش‌های متعددی به‌ویژه در ارزیابی و پیشنهاد جایگزین سیاست تخصیص ارز ترجیحی به لزوم اتخاذ سیاست‌های معیشتی هدفمند تأکید نموده است. با شرایطی که بعد از شیوع ویروس کرونا در اقتصاد به وجود آمده است، ضرورت اتخاذ سیاست‌های معیشتی هدفمند بیش از پیش نمایان شده است.

شایان ذکر است اقشار محروم با توجه به تنگنای مالی برای تأمین نیازهای ضروری، قطعاً امکان تهیه اقلام بهداشتی و پیگیری درمان و سلامت خود را نیز ندارند، لذا تهیه بسته‌های مربوط به اقلام بهداشتی در کنار تأمین کالاهای اساسی و ضروری این خانوارها^۱ باید به‌صورت هم‌زمان مورد توجه قرار گیرد. در این خصوص خانوارها را می‌توان به دو دسته تقسیم نمود. گروه نخست خانوارهایی که دارای هیچ‌گونه پوشش بیمه‌ای، منبع درآمدی یا مستمری‌بگیر نهادهای حمایتی نیستند که این گروه باید در اولویت نخست قرار گیرد و طبعاً حمایت‌های بهداشتی و کالاهای اساسی بیشتری را دریافت نمایند. گروه دوم نیز خانوارهایی هستند که در طرح معیشتی بنزین برای دریافت بسته معیشتی براساس اطلاعات مالی و اقتصادی انتخاب شده‌اند (با توجه به اعتراض برخی خانوارها می‌توان فرصت مجدد برای بررسی اطلاعات خانوارهای معترض در نظر گرفت).

باید توجه داشت که حمایت از اقشار محروم، در عین حال که با هدف حمایت در مقابل شوک ناشی از کرونا پیگیری می‌شود، باید کاملاً هدفمند باشد، چراکه روش تأمین مالی این سیاست‌های حمایتی با توجه به وضعیت بودجه‌ای دولت، به احتمال قوی تورمزاست و لذا باید با تحمیل حداقل تورم، هدف حمایتی محقق شود.

برنامه حمایتی از خانوارها را با توجه به دو هدف بالا، می‌توان به حمایت در چند سطح تقسیم‌بندی کرد:

۱. حمایت برای تهیه اقلام بهداشتی و ضروری: هزینه تأمین اقلام بهداشتی برای اقشار ضعیف،

بسیار بالاست. با توجه به آنکه هدف، کنترل شیوع کروناست، حمایت در این زمینه باید به‌صورت کالایی و نه نقدی صورت گیرد. به نظر می‌رسد که حداقل طی یک ماه آینده، به‌منظور کاهش مراجعات خارج از منزل مردم و کاهش ازدحام جمعیت، بهترین راه توزیع خانه به خانه پکیج‌های شامل نیازهای اولیه به‌همراه اقلام بهداشتی ضروری باشد.

۲. حمایت مالی برای جبران درآمد کاهش یافته: احتمال می‌رود بسیاری از مشاغل و به‌خصوص

مشاغل مرتبط با خدمات و مشاغلی که از دستمزدهای پایین برخوردار بودند در این بازه زمانی از بین بروند. لازم است تا دولت برنامه حمایتی ویژه‌ای برای جبران درآمدهای از دست‌رفته خانوارها داشته باشد. این حمایت‌ها می‌تواند از طریق استفاده از نیروی کار در مشاغل جدید ایجاد شده و همچنین پرداخت

۱. این منابع می‌تواند در قالب یک کارت الکترونیک به سرپرست خانوار پرداخت شود. اعتبار موجود در کارت برای خرید کالای اساسی از مراکز توزیع که کد اقتصادی و دستگاه کارخوان ثبت شده دارند بوده و پس از سه ماه، قابلیت نقدشوندگی از طریق دستگاه‌های خودپرداز متصل به شتاب را داراست.

بیمه بیکاری باشد. در زیر به هردو این موارد اشاره خواهد شد:

الف) برنامه مشاغل اجتماعی: برخی از فعالیتهایی که دولت در بازه زمانی کنترل شیوع کرونا باید به اجرا بگذارد، فعالیتهایی هستند که نیازمند نیروی کار هستند. به‌عنوان مثال توزیع اقلام ضروری بهداشتی و یا کالاهای اساسی به‌صورت خانه به خانه، نیازمند نیروی کار زیادی است. می‌توان با ایجاد یک پلتفرم از نیروی کاری که شغل خود را از دست داده‌اند و یا سایر نیروی کار در بین اقشار محروم استفاده کرد.

برنامه مشاغل اجتماعی به این صورت عمل می‌کند که موقعیت شغلی اجتماعی موجود را مشخص کرده و با دستمزد تعیین شده پیشنهاد می‌دهد. چنین برنامه‌ای که پیش از آن در هند و همچنین پس از رکود بزرگ در آمریکا به اجرا گذاشته شده است، قدرت غربالگری خوبی نیز دارد، زیرا باعث می‌شود تا اگر فرد امکان کسب درآمد بیشتر دارد، پیشنهاد شغل را قبول نکند.

باید توجه کرد که چنین برنامه‌هایی با هزینه بسیار کم (ایجاد پلتفرم برای ارتباطی بین متقاضیان شغل و مشاغل اجتماعی موجود) منفعت زیادی در پی دارد و از این‌رو باید حتماً در دستور کار قرار گیرد.

ب) حمایت‌های یارانه‌ای: برای آن دسته از اقشار ضعیف که به هر دلیلی نتوانسته‌اند در برنامه‌های مشاغل اجتماعی شرکت کنند و کاهش درآمد را در این بازه تجربه می‌کنند، لازم است تا حمایت‌های یارانه‌ای در دستور کار قرار گیرد. پرداخت یارانه‌ای باید به میزانی باشد که کاهش‌دهنده انگیزه شرکت در مشاغل اجتماعی نباشد. همچنین پرداخت این یارانه باید مشروط به آزمون وسیع (به‌عنوان مثال، مبتنی بر اطلاعات مندرج در پایگاه رفاه ایرانیان) انجام شود.

منابع مالی برای تهیه و پرداخت اقلام بهداشتی و کالاهای اساسی، یا پرداخت بیمه بیکاری

به جامعه هدف می‌تواند از طرق زیر تأمین گردد:

- درآمدهای حاصل از افزایش صادرات فراورده‌های نفتی؛ از محل ظرفیت آزاد شده منتج از کاهش مصرف روزانه بنزین در کشور،

- منابع مربوط به سهمیه بنزین سفر ویژه نوروز یا تابستان،

- منابع ناشی از حذف ارز ترجیحی برخی از اقلام مشمول دریافت ارز ترجیحی (مابه‌التفاوت ارز

۴۲۰۰ تومانی و ارز عرضه شده در سامانه نیما).

شماره مسلسل: ۱۶۹۴۵

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: درباره مقابله با شیوع ویروس کرونا (۸) بررسی آثار اقتصادی و پیشنهادهایی برای مدیریت تبعات آن (ویرایش اول)

نام دفتر: مطالعات اقتصادی

تهیه و تدوین کنندگان: گروه نویسندگان

ناظران علمی: سید محمدهادی سبحانیان، سیدعلی روحانی، موسی شهبازی غیائی

واژه‌های کلیدی:

۱. کرونا

۲. ویروس

۳. تبعات اقتصادی

۴. کسب و کارها

تاریخ انتشار: ۱۳۹۹/۱۲/۲۵